

The KVVO logo is located in the top right corner. It consists of the lowercase letters 'kvvy' in a white, sans-serif font, centered within a blue circular graphic that has a gradient from light blue to dark blue. The logo is set against a dark blue background that is part of a larger blue shape extending from the top edge of the page.

kvvy

Pirkanmaan haja-apu 2019 -hankkeen jätevesineuvonta loppuraportti

Laura Virtanen

RAPORTTI

2019

1009/19

**Pirkanmaan haja-apu 2019
-hankkeen jätevesineuvonta
loppuraportti**

Loppuportti nro 1009/19, 31.10.2019

Virtanen, L. 2019. Pirkanmaan haja-apu 2019 -hankkeen jätevesineuvonta. Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry. Loppuraportti nro 1009/19. 8 s.

Tekijä:

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry
Laura Virtanen, projektiasiantuntija

Rahoittaja:

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tekijä	Laura Virtanen, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY)
Hanke	Pirkanmaan haja-apu 2019, loppuraportti
Raportointiväli	1.1.2019 –31.10.2019
Hankealue	Pirkanmaa
Rahoitus	Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Yhteenvedo hankkeen toimista

Pirkanmaan haja-apu 2019 oli Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n (KVVY) toteuttama haja-asutusalueen jätevesineuvonnan hanke. Hanke oli jatkoa vuodesta 2008 alkaen tehdylle neuvontatyölle. Hanketta rahoitti Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Hanke toteutettiin ajalla 1.1.2019 –31.10.2019

Hankkeen tavoitteena oli edellisen hankevuoden tavoin pääosin aktiivisen yleisneuvonnan ja mediatyön keinoin toteuttaa haja-asutuksen jätevesineuvontaa hankealueella. Viestintä- ja tiedotustoimet onnistuivat hyvin. Hankkeen tietoon tuli 14 lehtijuttua, jotka käsittelivät hankkeen jätevesineuvontaa.

Neuvontatapahtumia toteutettiin yhteensä 17 kpl 12 eri kunnan alueella. Neuvontapisteille ja yleisötilaisuuksiin osallistui yhteensä 354 osallistujaa. Kolme tilaisuudesta oli kuntien järjestämiä jätevesi-infoja. Kesätapahtumien ja torien yhteydessä järjestettiin 13 neuvontapistettä. Hankeella oli myös yhdeksän kylmää neuvontapistettä. Hanke järjesti jätevesineuvonnan loppuseminaarin yhteistyössä Hämeen neuvontahankkeen kanssa. Neuvontapisteet ja yleisötilaisuudet sovittiin järjestävien tahojen pyynnöstä tai oma-aloitteisesti yhteydenotolla järjestäjiin.

Puhelin- ja sähköpostineuvontaa tarjottiin koko hankealueen asukkaille ja mökkiläisille. Hankeaikana puhelin- ja sähköpostineuvontaa annettiin 315 kiinteistönomistajalle.

Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman neuvonnan saatavuutta hyvänä ja tarpeellisena palveluna ja neuvonta oli pääosin mielekästä. Neuvonnassa korostui selkeästi ranta-alueiden mökkiläiset. Neuvontahankkeelle esitettyjen kysymysten ja yhteydenottojen perusteella kiinteistönomistajat ovat selkeästi aktivoituneet selvittämään jätevesijärjestelmiensä tilaa sekä uusimistarvetta. Neuvonnan avulla haettiin konkretiaa lainsäädännön vaatimuksiin ja varmistusta omiin suunnitelmiin.

Kesän kokemusten ja neuvottujen määrän perusteella kiinteistönomistajat aktivoituivat kesän aikana tarkentamaan tietojaan oman kiinteistönsä jätevesien käsittelystä. Neuvontayhteydenotot kuitenkin vähenivät syksyä ja määräajan loppumista kohden.

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	1
2. HANKEORGANISAATIO	2
3. HANKKEEN TIEDOTUS JA YLEISNEUVONTA	2
3.1 Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -esite	2
3.2 Tiedotus- ja viestintä	3
3.3 Yleisötilaisuudet ja neuvontapisteet	4
3.4 Puhelin- ja sähköpostineuvonta	5
3.5 Jätevesineuvonnan loppuseminaari	6
4. KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA	7
5. KOKEMUKSET	7

VIITTEET

LIITTEET

Liite 1. Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -esite

Liite 2. Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Liite 3. Yhteenveto hankkeen yleisötilaisuuksista

Liite 4. Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin -loppuseminaarin 22.10.2019 ohjelma

Liite 5. Pirkanmaan neuvontahankkeiden yhteenveto -kuvaaja

Pirkanmaa haja-apu 2019 -hankkeen jätevesineuvonta loppuraportti

1. Johdanto

Haja-asutusalueen jätevesilainsäädännöstä on käyty keskustelua jo yli kymmenen vuotta. Myös jätevesijärjestelmien kunnostamisen siirtymäaikaa on jatkettu toistamiseen. Nykyinen lainsäädäntö astui voimaan 3.4.2017. Vuonna 2017 uudistetussa ympäristönsuojelulaissa (527/2014) määriteltiin ennen vuotta 2004 rakennettujen kiinteistöjen siirtymäajaksi 31.10.2019 asti. Siirtymäaika jätevesijärjestelmien saneeraukselle koskee erityisen herkkiä alueilta, eli ranta- ja pohjavesialueille sijoittuvia kiinteistöjä. Muilla alueilla järjestelmän saneerauksen voi tehdä vapaalla aikataululla, mutta kuitenkin viimeistään tiettyjen isompien remonttien yhteydessä.

Lainsäädännön vaatimusten lisäksi myös jätevesijärjestelmien toimivuudesta on esitetty erilaisia näkemyksiä vuosien saatossa. Asukkaille kokonaistilanne on ollut hankala. Kiinteistönomistajien on ollut vaikea tietää, mitä omalla kiinteistöllä olisi järkevintä tehdä ja missä vaiheessa. Yli puolet vakituisten asuinkiinteistöjen jätevesijärjestelmistä on aikaisempien neuvontahankkeiden perusteella kuitenkin yli 25 vuotta vanhoja. Jätevesijärjestelmän elinkaarissa se tarkoittaa, että kunnostustoimia tarvitaan paikaisesti.

Lainsäädännön toistuvista muutoksista sekä jätevesijärjestelmien toimivuuden arvostelusta johtuen kiinteistönomistajat ovat pitkälti jättäneet järjestelmän saneerauksen vielä tekemättä. Aikaisempien neuvontahankkeiden perusteella järjestelmien uusimistarve jollakin tasolla tunnistetaan, mutta asiaa ei ole vielä toistaiseksi lähdetty viemään eteenpäin.

Pirkanmaan haja-apu 2019 -hanke jatkoi aiemmissä hankkeissa tehtyä neuvontatyötä. Hankkeen tavoitteena oli pääosin aktiivisen yleisneuvonnan ja mediatyön keinoin toteuttaa haja-asutuksen jätevesineuvontaa Pirkanmaan alueella. Lisäksi tavoitteena oli tehdä kiinteistökohtaista neuvontaa resurssien puitteissa tarpeen mukaan. Puhelin- ja sähköpostineuvontaa tarjottiin koko hankealueen asukkaille ja mökkiläisille. Hanke toteutettiin yhteistyössä hankealueen kuntien kanssa.

Hanketta rahoitti Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Hanke päättyi 31.10.2019.

2. Hankeorganisaatio

Hankkeen operatiivisesta toiminnasta vastasi projektiasiantuntija Laura Virtanen, jonka tehtäviin kuului hanketoimien suunnittelu ja järjestäminen, sidosryhmä- ja kuntayhteistyö, käytännön neuvontatimet sekä hankkeen raportointi. Virtanen vastasi myös samaan aikaan toteutettavan Hämeen neuvontahankkeen operatiivisesta toiminnasta.

Hankkeen osa-aikaisena hankevastaavana toimi FM Satu Heino. Hankevastaavan tehtävänä oli vastata hankkeen hallinnon ja rahoituksen hoitamisesta. Hankkeen kirjanpidosta vastasi KVVY:n taloushallinto.

Hankkeen osa-aikaisena jätevesineuvojana toimi ympäristöasiantuntija Lauri Sillantie. Sillantie toteutti käytännön neuvontatyötä erityisesti yleisneuvonnan puhelin- ja sähköpostineuvonnan osalta. Neuvonta painottui keväälle 2019. Lauri Sillantie toimi myös samaan aikaan toteutettavan Hämeen neuvontahankkeen osa-aikaisena neuvojana. Hankkeen kokonaistyöaika oli yhteensä noin 4 henkilötyökuukautta.

Hankkeen alkaessa pidettiin neuvonnan suunnittelupalaveri Pirkanmaan ELY-keskuksen johtavan vesitalousasiantuntijan Mikko Keräsen kanssa. Suunnittelupalaveriin osallistui KVVY:ltä Laura Virtanen ja Lauri Sillantie.

3. Hankkeen tiedotus ja yleisneuvonta

Edellisen hankevuoden tavoin yleisneuvonnan tarve oli selkeästi kasvanut suhteessa aiempaan. Hankkeessa yleisneuvontaa tehtiin kuntien ja paikallisten yhdistysten toiveiden sekä hankepäätöksen mukaisesti. Mahdollisuutta neuvontaan tarjottiin laajasti hankealueen kunnille ja kylissä toimiville yhdistyksille sekä vesiensuojeluyhdistyksille ja muille yhteistyötahoille. Hanke osallistui myös valtakunnalliseen jätevesiviikkoon tiedotteen ja viestinnän osalta.

Osana neuvontapisteiden markkinointia ja houkuttelevuutta hankkeelle teetettiin tiskiliinoja jaettavaksi neuvontapisteillä ja muissa tapahtumissa.

3.1 Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -esite

Hankkeessa toteutettiin uusi jätevesineuvonnan esite *Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely*. Jätevesilainsäädännön sekä jätevesienkäsittelyn tilanteen muutosten myötä hankkeissa käytettävien esitteiden (*Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely -Suunnittelusta käyttöön ja Kesämökin pesuvedet ja kuivakäymälät*) sisältö päivitettiin vastaamaan tietotarpeisiin siirtymäajan päättymisen jälkeen. Uudessa esitteessä kiinnitettiin erityisesti huomiota esitteen käytettävyyteen kiinteistönomistajan ja viranomaisen kannalta. Esitteessä pyrittiin huomioimaan materiaalin toimivuus myös siirtymäajan päättymisen jälkeen. Esite toteutettiin yhteistyössä Hämeen neuvontahankkeen kanssa. Esite raportin liitteessä 1.

3.2 Tiedotus- ja viestintä

Hanke julkaisi kolme tiedotetta neuvonta-alueen kunnille ja medioille. Tiedotteiden aiheet olivat hankkeen alussa neuvonnan kesäkiertue ja neuvonnan saatavuus, jätevesiviikolla jätevesijärjestelmän toimintakunnon arviointi sekä syksyllä tiedote hankkeen päättymisestä. Hanke myös julkaisi paikallislehdissä kaksi maksullista ilmoitusta neuvontatapahtumista, joiden yhteydessä lähetettiin juttuvinkki hankkeesta. Juttuvinkkien ja tiedotteiden pohjalta hankkeelle tuli tietoon 14 lehtijuttua, jotka käsittelivät hankkeen jätevesineuvontaa. Tiedotus onnistui lehtijuttujen määrän perusteella varsin hyvin ja suurin osa jutuista oli hyvin kirjoitettuja ja motivoivia (kuva 3.1). Laajasta tiedotejakelusta johtuen tiedotuksen onnistumisen kokonaisvaltainen seuranta oli haastavaa ja juttuja on saatettu tehdä enemmän kuin hankkeen tietoon tuli. Osa hankealueen kunnista julkaisi jätevesineuvonnan tiedotteen nettisivuillaan. Yhteenvedo hankkeen tiedotustoimista on koottu liitteeseen 2.

Hanke tiedotti yleisneuvonnan saatavuudesta lisäksi nettisivuilla www.kvvy.fi/jatevesi. Hanke myös julkaisi yhteisesti Hämeen neuvontahankkeen kanssa yhdeksän päivitystä yhdistyksen Facebook-tilillä www.facebook.com/kvvyry/.

Hanke teki yhteistyötä myös paikallisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten, järvien suojeluyhdistysten ja tapahtumajärjestäjien kanssa. Yhdistyksille tarjottiin mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys esimerkiksi vuosikokouksen yhteyteen. Paikallistoimijat tiedottivat neuvontatyöstä ja neuvonnan saatavuudesta kylän tai yhteisön tiedotuskanavia käyttäen.

Neuvontahankkeen tavoitteena oli järjestää jätevesijärjestelmän uusimisen yhteyteen asennusnäytös tai mediatapahtuma. Kertomalla saneerauksista saadaan asialle positiivista medianäkyvyyttä sekä tiedotettua kiinteistönomistajille uusimisprosessin työvaiheista. Potentiaalisia saneerauskohteita kartoitettiin kevään aikana alueella toimivilta jätevesisuunnittelijoilta. Suunnittelijoilla oli tiedossa asennuskohteita, mutta asennusnäytöstä varten sopivaa kohdetta ja ajankohtaa ei löytynyt.

Puolisen vuotta aikaa kunnostaa jäte vesijärjestelmät

LAKIUDISTUS

Haja-asutusalueiden jätevesilainsäädännön uudistettiin keuhalla 2017. Tänä keväänä uudistukset ovat astankohtaisia etenkin niissä kodissa ja niillä moloilla, joiden jätevesijärjestelmä on kunnostettava nykyisten vaatimusten mukaisesti lokakuun loppuun mennessä. Määränsä koskee viemäriverkoston ulkopuolella...

Jätevesijärjestelmien muutostyöt vaativat toimenpideluvan.

Kaikkien ei kuitenkaan tarvitse remonttia ryhtyä. Jos kiinteistö kiinteän viemäriverkoston tai jos kiinteistökohtainen jätevesijärjestelmä täyttää ja säilyttää, ei saaneesta tarvita. Ei myöskään silloin, jos kiinteistöllä on vain kurvakäymälä, katosvesi ja vähäinen määrä jätevettä, joka johdetaan hallitusti maahan esimerkiksi kyyppösein tai imetyksiväön kautta. Ennen 9.3.1943 syntyneet saavat automaattisesti ikävapautuksen vakautuneen asunotonsa, jos sen nykyinen jätevesijärjestelmä on käyttökuntoinen eikä aiheuta ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Muilla kun ranta- ja pohjavesialueilla jätevesijärjestelmä tulee uusia viimeistään, kun rakennetaan vesikäymälä, tehdään ves- ja viemärihankkeen korvaaminen korjauks- tai muutostyö tai peruskorjataan rakennus.

Jätevesiremontin aika on nyt!

Karttevedellä tarkoitetaan vedenkäyttöä, jossa vesi kannetaan ämpäritä, ei jätevesimäärää yleensä voidaan enää pitää vähäisenä. Rajat

kiinteistöä löytyy kirjallinen selvitys jätevesijärjestelmästä. Tiedot määrittävät...

Asiantuntija: Lauri Sillantie, ympäristöasiantuntija, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys

Tiedolle on tilausta

Haja-asutuksen jätevesineuvonta on tavoittanut useita tuhansia kiinteistönomistajia Pirkanmaalla ja Kanta-Hämeessä.

Projektiasiantuntija Laura Virtanen ja ympäristöasiantuntija Lauri Sillantie toimivat Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen (KVY) jätevesineuvonoina. Kysymyksiä jätevesien käsittelystä, jätevesijärjestelmistä ja lainsäädännön tulkinnasta voi esittää puhelimitse ja sähköpostilla sekä erilaisissa kesätapahtumissa KVY:n neuvontapisteillä.

kuormitus on huomattavan hetkeä, kun on asotele pakkio vähäinen tai saneerauksen totain tehdä, hän pohtii.

Fakta

Jätevesijärjestelmä

- Kiinteistökohtaisia jätevesien käsittelijärjestelmiä on monenlaisia.
- Pesu- ja kylmävedet voidaan käsitellä joko yhdessä tai erikseen.
- Kokonaisuus voi koostua esimerkiksi saostus- tai umpiäällöstä, maahanimeyttämisestä, maasuodattamasta, pieneputkistosta tai erilaitteiden ja menetelmien yhdistelmästä.

Lähteet: www.ymp.fi, www.vesiensuojelu.fi

kuormitus on huomattavan hetkeä, kun on asotele pakkio vähäinen tai saneerauksen totain tehdä, hän pohtii.

astana yhteensä lähes 500 kiinteistöomistajaa.

että Lauri Sillantie neuvontapisteillä la- verratuna, lasken kil- ovat harin- tarvitsen vesijärjestelmistä. puhelin- ja etä- onst- opeissa on iin ja kesän ja projekti- ta Virtanen kstin myös vastapisteil- sa erilaisin

lestä jäte- vintun vai- nen omaan

ntöyn asan- men on yksi stönmittata etia vesistö- symiseen ja n.

Mökkien jätevesiasiat oltava kunnossa syksyllä

Vesiensuojeluyhdistys (KVY) antaa haja-asutuksen jätevesineuvontaa Pirkanmaalla ja Kanta-Hämeessä. Jätevesineuvojat kiertävät toreilla ja kesätapahtumissa vastaamassa kysymyksiin jätevesien käsittelystä, jätevesijärjestelmistä ja lainsäädännön tulkinnasta. Neuvojat tavoittaa puhelimitse, sähköpostilla, ja myös kiinteistökäynnille on ollut neuvontaa koskevia alueita, joissa kiinteistöomistajien on mahdollista saada neuvontaa.

Vesiensuojeluyhdistys neuvoo jätevesijärjestelmiä koskevissa asioissa

Oien... ristöasiantuntija Lauri Sillantie... suojeluyhdistyksestä. "Puolueettomalle neuvontaan on selvä tarve."

Sillantie kertoo, että vuosien 2010–2016 aikana kiinteistöille tarjottiin kirjeitse mahdollisuutta neuvonantajien kautta, jonka aikana kiinteistön jätevesijärjestelmä arvioitiin toteutunutta käytäntöä osoittavaksi, että järjestelmien kunnossapito vastaa lainsäädännön edellytyksiä vain hieman. Viidesosa asuinikäytössä olevista kiinteistöistä 2/3 ei vastaa vaatimuksia siinä määrin, että lähes koko järjestelmä on korjattava. Viidesosa järjestelmistä vaati isompaa huoltoa ja pienempää korjauksia. Reilusti yli puolessa kiinteistöistä on mahdollisesti kevyt imeytysjärjestelmä.

...tiin kirjeitse, v... Täytyy siis mu... ia. Uudemmillä kunnossa."

Kuva 3.1. Esimerkkejä hankkeesta tehdyistä lehtijutuista.

3.3 Yleisötilaisuudet ja neuvontapisteet

Hankkeen aikana toteutettiin 17 neuvontapistettä ja yleisötilaisuutta. Kolme tilaisuutta oli kuntien järjestämiä jätevesi-iltoja ja -infotapahtumia. Näissä tilaisuuksissa hanke sai pitää esityksen lainsäädännön tilasta ja jätevesijärjestelmien vaihtoehdoista, jonka jälkeen osallistujilla oli mahdollisuus esittää tarkempia kysymyksiä aiheesta. Kolmetoista neuvontapistettä järjestettiin kesätapahtumien ja torien yhteydessä. Hankkeella oli myös yhdeksän kylmää neuvontapistettä, joihin neuvoja ei päässyt paikalle, mutta järjestäjille toimitettiin jätevesineuvontamateriaalia jaettavaksi tapahtumassa.

Kesäkiertueen toteutus oli kattava käytettävissä oleviin resursseihin nähden. Neuvontapiste ja/tai yleisötilaisuus järjestettiin 12 alueen kunnassa. Useilla neuvontapisteillä tehtiin yhteistyötä kuntien ja paikallisten yhdistysten kanssa. Mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys tai neuvontapiste markkinoitiin laajasti kylissä toimiville yhdistyksille mm. Pirkan Kylät -tiedotuskanavan kautta. Moni suojeluyhdistys tai kyläyhdistys pyysikin neuvontaa näiden tiedotusten perusteella.

Neuvontapisteillä esitetyt kysymykset olivat vaihtelevia ja kattoivat aihealueen laidasta laitaan. Myös paikallisista määräyksistä tuli paljon kysymyksiä. Neuvontapisteillä kuitenkin korostui ranta-alueille sijoittuvien vapaa-ajan asuntojen jätevesikysymykset ja vähäisen vedenkäytön määritelmä. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman ja ajantasaisen neuvonnan saataavuutta hyvänä ja tarpeellisena palveluna.

Kuva 3.2. Neuvontapisteillä kuntalaiset ja kesäasukkaat ovat saaneet esittää tarkempia kysymyksiä jätevesijärjestelmistä, paikallisista määräyksistä ja remontin toteutuksesta. (Kuvat: Harri Helin)

Neuvontapisteillä ja yleisötapahtumissa tavoitettiin yhteensä 354 henkilöä. Yleisötilaisuuksiin ja neuvontapisteille osallistui keskimäärin 21 henkilöä per tapahtuma. Kesäkiertueen neuvontatapahtumia mainostettiin yhdistyksen nettisivuilla tapahtumakalenterissa www.kvvy.fi/tapahtumakalenteri ja yhteistyötahojen avulla. Tarvittaessa neuvontapistettä mainostettiin maksetuilla mainoksilla paikallislehdissä, joita hankkeessa ostettiin kaksi kappaletta. Jätevesineuvonnan tilanteesta kerrottiin myös KVVY:n oman tiedotuksen ja viestinnän yhteydessä. Yhteenveto Pirkanmaan haja-apu 2019 -hankkeen yleisneuvontatapahtumista on koottu liitteeseen 3.

3.4 Puhelin- ja sähköpostineuvonta

Tiedotuksen ja medianäkyvyyden myötä hankkeen työntekijöille tuli hankkeena 315 neuvontapuhelua tai kysymystä sähköpostilla. Yhteydenotot liittyivät aikaisempaa useammin vapaa-ajan asuntojen vähäiseen vedenkäyttöön ja sen määritelmään. Myös lainsäädännön tulkintaan kaivattiin usein konkretiaa ja selkeitä ohjeita. Useasti asunnon myyntiä tai ostamista harkitsevat tiedustelivat kohteen jätevedenkäsittelyn tilasta. Myös kiinteistövälittäjiltä tuli tiedusteluja jätevesijärjestelmistä.

Neuvontapyyntöjen ajoittumisessa oli nähtävissä lehtijuttujen vaikutus. Paikallislehdessä ilmestyneen jutun julkaisua seuraavilla viikoilla tuli alueelta neuvontapyyntöjä. Neuvontakyselyjä tuli paljon erityisesti kesä- ja heinäkuussa, jossa näkyi juuri mökkiläisten tiedustelut jätevesiasioista. Puhelin- ja sähköpostineuvonnan määrä kasvoi reilusti aikaisempiin hankkeisiin verrattuna.

3.5 Jätevesineuvonnan loppuseminaari

Hanke järjesti yhteistyössä Hämeen neuvontahankkeen kanssa jätevesineuvonnan loppuseminaarin *Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin* 22.10.2019. Seminaari tarjosi erilaisia näkökulmia, miten toimia neuvontahankkeiden päättymisen jälkeen. Seminaarin keskeisenä sisältönä oli KVVY:n hajajätevesiosaamisen jakaminen etenkin pitkään jatkuneen kiinteistökohtaisen neuvonnan osalta sekä vanhojen järjestelmien toimivuuden arvioinnissa. Seminaarissa kuultiin puhujia myös Ympäristöministeriöstä, Kuntaliitosta, Pirkanmaan ELY-keskuksesta sekä puheenvuoro NutriCity -hankkeen pilotoinneista. Seminaari oli suunnattu erityisesti kuntien viranomaisille ja muille jätevesialan ammattilaisille. Seminaariin osallistui kuntien edustajia, jätevesisuunnittelijoita, laitevalmistajia sekä jätehuollon että maanrakennuspuolen edustajia. Osallistujia seminaarissa oli yhteensä 50. Seminaarin ohjelma raportin liitteessä 4.

Kuva 3.3. Neuvonnan päätöseminaarissa *Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin* kuultiin asiantuntijaluentoja muun muassa miten toimia neuvontahankkeiden päättymisen jälkeen.

4. Kiinteistökohtainen neuvonta

KVVY on tehnyt kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa vuodesta 2010 alkaen Pirkanmaalla ja vuodesta 2013 alkaen Hämeessä. Vuoden 2019 loppuun mennessä yhdistys on antanut kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa yli 8300 kiinteistöllä, joista yli 4700 käyntiä Pirkanmaan kunnissa. Pirkanmaan haja-apu 2019 –hankkeessa kiinteistökohtaista neuvontaa varauduttiin tekemään alueen kiinteistönomistajilta sekä kunnilta tulevien pyyntöjen mukaan ja resurssien salliessa. Hankkeessa kiinteistökohtaista neuvontaa ei erikseen markkinoitu johtuen hankeressurssien painottumisesta yleisneuvontaan. Hankkeiden aikana vuosina 2008-2019 tarjottujen ja toteutuneiden kiinteistökohtaisten neuvontakäyntien sekä yleisneuvonnan määrät on koottu liitteeseen 5.

Pirkanmaan haja-apu 2019 -hankkeen aikana toteutettiin yksi kiinteistökohtainen neuvontakäynti vakituisesti asutulle kiinteistölle kiinteistönomistajan pyynnöstä. Tarkempia analyysejä jätevesijärjestelmien tilasta ei näin pienen neuvontakäyntimäärän perusteella ole järkevää tehdä.

5. Kokemukset

Neuvontahankkeelle esitettyjen kysymysten ja yhteydenottojen perusteella kiinteistönomistajat ovat selkeästi aktivoituneet selvittämään jätevesijärjestelmiensä tilaa sekä uusimistarvetta. Erityisesti vapaa-ajan asuntojen omistajat tiedustelivat rakennustensa jätevesijärjestelmien tilasta. Neuvonnasta haettiin myös konkretiaa lainsäädännön vaatimuksiin ja varmistusta omiin suunnitelmiin. Puhelin- ja sähköpostineuvontaan osallistuneet pitivät puolueetonta neuvontaa hyvänä ja tarpeellisena.

Neuvontapisteiden kesken oli aikaisempien vuosien tapaan suurta hajontaa kävijämäärissä. Yleisötilaisuuksiin osallistui yleensä useita kymmeniä kuuntelijoita. Hankkeelle teetetyt tiskiliinat houkuttelivat ihmisiä neuvontaständille ja toimivat hyvin keskustelunavauksena jätevesiasioihin. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman neuvonnan saatavuutta hyvänä ja tarpeellisena palveluna ja neuvonta oli pääosin mielekästä.

Kesän kokemusten ja neuvottujen määrän perusteella kiinteistönomistajat aktivoituivat kesän aikana tarkentamaan tietojaan oman kiinteistönsä jätevesien käsittelystä. Erityisesti kesä- ja heinäkuussa neuvontakyselyjä tuli paljon, jossa korostui kesämökkiläisten tiedustelut vapaa-ajan asuntojen jätevesijärjestelmistä ja vähäisen vedenkäytön määritelmästä. Myös suunnittelijoilta tulleen palautteen mukaan yhteydenotot ovat selkeästi lisääntyneet suhteessa aikaisempiin vuosiin. Neuvontayhteydenotot kuitenkin vähenivät syksyä ja määräajan loppumista kohden.

KVVY on vuosina 2008-2019 tarjonnut jätevesineuvontaa Pirkanmaan alueella. Neuvontaa on tehty Pirkanmaan ELY-keskuksen rahoituksella vuosina 2012-2019 sekä Maaseuturahaston rahoituksella vuosina 2008-2012. Hankkeiden aikana on neuvottu puhelimella ja sähköpostilla yli 1600 asukasta ja kiinteistökohtaisesti yli 4700 kiinteistönomistajaa. Hankkeiden aikana neuvontaa on tarjottu myös neuvontapisteillä ja yleisötilaisuuksissa yhteensä 198 tilaisuudessa, joissa on ollut yli 5600 osallistujaa. Vuosien aikana hankkeen toimiin on kuulunut myös aktiivinen medianäkyvyys, työnäytösten järjestäminen sekä tiedon ja materiaalin tuottaminen. Hankkeet ovat yhdessä Hämeen neuvontahankkeiden kanssa ylläpitäneet jätevesisuunnittelijoiden osaajapankkia. Kuntakohtaiset yhteenvedot jätevesineuvonnasta löytyvät vesienhoito.kvvy.fi/vesientila -palvelusta.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry

Tekijä:

Projektiasiantuntija

Laura Virtanen

Jakelu sähköisenä

KEHA-keskus (kirjaamo.keha@ely-keskus.fi)
 Pirkanmaan ELY-keskus, Mikko Keränen (mikko.keranen@ely-keskus.fi)
 Pirkanmaan ELY-keskus, Riitta Syväälä (riitta.syvala@ely-keskus.fi)
 Pirkanmaan ELY-keskus, kirjaamo (kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi)
 Suomen ympäristökeskus, Johanna Kallio (johanna.kallio@ymparisto.fi)
 Hämeenkyrön kunta, Kaisa Pieniluoma (kaisa.pieniluoma@hameenkyro.fi)
 Ikaalisten kaupunki, Teijo Jokinen (teijo.jokinen@ikaalinen.fi)
 Kangasalan kaupunki, Heini Tanskanen (heini.tanskanen@kangasala.fi)
 Kangasalan kaupunki, Taru Lainkari (taru.lainkari@kangasala.fi)
 Kangasalan kaupunki, Tuomo Antila (tuomo.antila@kangasala.fi)
 Lempäälän kunta, Elina Laukkanen (elina.laukkanen@lempaala.fi)
 Mänttä-Vilppulan kaupunki, Helena Jokinen (helena.jokinen@keuruu.fi)
 Nokian kaupunki, Raimo Tuohisaari (raimo.tuohisaari@nokiankaupunki.fi)
 Nokian kaupunki, Tiina Vermaete (tiina.vermaete@nokiankaupunki.fi)
 Oriveden kaupunki ja Juupajoen kunta, Tarja Viteli (tarja.viteli@orivesi.fi)
 Parkanon kaupunki ja Kihniön kunta, Meri Koskinen (meri.koskinen@parkano.fi)
 Pirkkalan kunta, Ulla Helimo (ulla.helimo@pirkkala.fi)
 Pirkkalan kunta, Vesa Vanninen (vesa.vanninen@pirkkala.fi)
 Pälkäneen kunta, Laura Kokko (laura.kokko@palkane.fi)
 Ruoveden kunta, Hanna Honkanen (hanna.honkanen@ruovesi.fi)
 Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta, Anna Jouttunpää (anna.jouttunpaa@sastamala.fi)
 Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta, Heidi Leppinen (heidi.leppinen@sastamala.fi)
 Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta, Risto Ekonen (risto.ekonen@sastamala.fi)
 Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta, ympäristönsuojelu (ymppi@sastamala.fi)
 Tampereen kaupunki, Hanna Kolari (hanna.kolari@tampere.fi)
 Tampereen kaupunki, Sanna Markkanen (sanna.markkanen@tampere.fi)
 Valkeakosken ja Akaan kaupunki ja Urjalan kunta, Outi Riihimäki (outi.riihimaki@valkeakoski.fi)
 Valkeakosken ja Akaan kaupunki ja Urjalan kunta, Petteri Hoisko (petteri.hoisko@valkeakoski.fi)
 Vesilahden kunta, Sari Sassi (sari.sassi@lempaala.fi)
 Virtain kaupunki, Sini Yli-Öyrä (sini.yli-oyra@virrat.fi)
 Ylöjärven kaupunki, Pentti Keskitalo (pentti.keskitalo@ylojarvi.fi)
 Ylöjärven kaupunki, Jenni Parviainen (jenni.parviainen@ylojarvi.fi)

Viitteet

Ympäristönsuojelulaki 527/2014

Kiinteistökohtainen jätevedenkäsittely

Lähiepäristön parhaaksi

Toimiva jätevesijärjestelmä on satsaus oman lähiympäristön puhtauteen ja viihtyisyyteen. Järjestelmän säännöllinen seuranta ja huoltaminen ovat edellytykset järjestelmän pitkälle käyttöiälle ja kiinteistön arvonsäilymiselle.

Jätevesijärjestelmä on osa kiinteistönhoitoa

Jätevesijärjestelmä on pitkäikäinen investointi. Nykyaikaisen, säännöllisesti hoidetun ja huolletun järjestelmän käyttöikä on 20-25 vuotta. Kiinteistön käyttötapaisten tai esimerkiksi varustelutason muuttuminen voivat laukaista uusimistarpeen aikaisemmin.

Jätevesijärjestelmä valitaan aina kiinteistön tarpeiden mukaisesti. Saman kiinteistön eri rakennuksilla, esimerkiksi pihasaunalla, voi olla myös eriliset järjestelmät. Investointina järjestelmän uusiminen on aina iso ja se kannattaa suunnitella huolella. Eri eri järjestelmätyyppien välillä tulevat käytännössä esin vasta järjestelmän hoito- ja huoltotoimien yhteydessä. Järjestelmäksi kannattaa valita sellainen, jonka huoltoon ja seurantaan voit sitoutua. Pohjavesi- ja ranta-alueilla tehokas jätevesienkäsittely on erityisen tärkeää.

Vinkit jätevesijärjestelmän uusimistarpeen arviointiin

Jätevesijärjestelmän uudistamistarve arvioidaan aina kiinteistökohtaisesti. Järjestelmän käyttöikänsä vaikuttavat mm. järjestelmän käyttöaste, viemärien käyttöikä, hoito- ja huoltotoimien säännöllisyys ja tontin maaperä. Yleensä isompi remontti tarvitaan

20-25 vuoden välein, jolloin järjestelmä kannattaa päivittää vastaamaan nykypäivän puhdistusratkaisuja. Myös vanhoja järjestelmän osia voi hyödyntää, jos ne ovat edelleen käyttökuntoisia.

Toimivan järjestelmän tunnusmerkit

- Järjestelmä rakennettu vuonna 2004 tai jälkeen
- Järjestelmään kuuluu laitepuhdistamo tai maaperäkäsittely
- Imeytys- tai suodatuskentän tuuletus toimii ja putkiston sijainti on tiedossa
- Järjestelmän läheistä ei ole hajua
- Jätevesiä purkautuu vain purkupaikalle
- Saostusaläätä lähtevä putki on lieteputken tasalla
- Järjestelmän lietteet tyhjennetään säännöllisesti 1-2 kertaa vuodessa, umpisäiliö tarpeen mukaan
- Käytössä on vain kuivakäymälä ja kantovesi tai kesävesi

Saneerausta vaativan järjestelmän tunnusmerkit

- Järjestelmä rakennettu ennen vuotta 2004
- Jätevesijärjestelmä sisältää vain saostuskaivat
- Imeytyksensä ei ole ilmanvaihtoputkia tai kentän koko ja rakenne eivät ole tiedossa
- Jatkuva tai ajoittain voimakas hajua
- Järjestelmä tulvi tai purkupaikka ei ole tiedossa
- Saostusaläätä lähtevä putki on lietteen alla tai lieteputki on pyssyvästi putkea alempana
- Lietteitä ei tyhjennetä säännöllisesti tai tyhjennystarve on ylittävän muuttunut
- Vedenkäyttöä tai varustelutason nousut järjestelmän rakentamisen jälkeen

Jätevesijärjestelmän uusijan muistilista

1. Selvitä kiinteistön nykyisen jätevesijärjestelmän kunto ja mieti vastaako se kiinteistön tarpeita ja kainsäädännön vaatimuksia
2. Kysy kunnan rakennusvalvonnasta onko uusimiselle erityisiä vaatimuksia ja milloisen luvan tarvitset. Selvitä onko kiinteistö mahdollista liittää viemäriverkostoon
3. Tilaa suunnitelma uudesta jätevesijärjestelmästä ammattisuunnittelijalta
4. Hae lupa uusimiselle kunnasta
5. Pyydä urakoitsijalta tarjouksia suunnitelman mukaisen järjestelmän rakentamisesta ja rakennusta järjestelmä
6. Dokumentoi rakentamisen vaiheet valokuvauksella
7. Tutustu järjestelmän hoito- ja huolto-ohjeisiin ja kysyä kaikiki selohyö tarkastukset, huollot ja huomiot käyttöpäiväkirjaan

Lisätietoa kvvy.fi/jatevesi

TEKIJÄT: Käytetty on tekniä Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys vuosi 2019:n ja Pikkurannan vesistöalueen ja ympäristösuojelun osasto. Jätevesienkäsittely. I. painos kesäkuu 2019. Graafinen suunnittelu ja taitto: Mia Lipiäinen. Puh: Vesipolku Oy.

Jätevedenkäsittelyyn on monta vaihtoehtoa

Yhdessä tai erikseen

Jätevedet voidaan käsitellä joko samassa järjestelmässä tai vessa- ja pesuvedet erillään. Usein erilliskäsittelyä voidaan helpommin päästä parempaan puhdistustulokseen. Jos vessavedet ja pesuvedet johdetaan samaan käsittelyjärjestelmään, menetelmäksi sopii maaperäkäsittely tai laitepuhdistamo.

Vessavedet

Jätevesien erilliskäsittelyssä vessavedet johdetaan joko umpisäiliöön tai käytössä on kuivakäymälä. Valitse vesivessalle riittävän suuri umpisäiliö ja seuraa sen käyttöympäristöä. Sisäkuivakäymälä on hyvä vaihtoehto vessan tilalle vapaa-ajan ja vakituiseen asumiseen. Kuivakäymälän malli ja säiliöiden kapasiteetti ratkaisevat pitkällä huoltotarpeen.

Pesuvedet

Pesuvesien erilliskäsittelyssä tyypillisimpiä vaihtoehtoja ovat maaperäkäsittelyjärjestelmät ja harmaaavesuodattimet. Harmaaavesuodattimissa jätevedet puhdistuvat yleensä mikrobitoiminnan avulla esimerkiksi suodatimateriaalin pinnalla. Suodattimet soveltuvat sekä vakituiseen asutukseen että vapaa-ajan kiinteistöille. Seuraa laitevalmistajan huolto-ohjeita, koska säännöllinen huolto takaa hyvän puhdistustuloksen.

Lisätietoa Huussi ry:n sivuilta huussi.net

Sisäkuivakäymälä on hyvä ratkaisu niin mökille kuin vakituiseen asumiseen. Oikein suunniteltu ja toteutettu tuuletus takaa toimivuuden ja hajuttomuuden.

Vähäiset vedet

Vähäisille jätevesille ei tarvita varsinaista puhdistusjärjestelmää. Riittää, että jätevedet imeytyvät hallitusti maahan esimerkiksi kiviperän kautta. Tästä lähtien on suositeltavaa käyttää umpipohjaisia säiliöitä, josta jätevedet ohjataan imeytykseen. Seuraa imeytyksen toimivuutta ja uusi imeytys tarpeen mukaan. Vähäiseksi vedenkäytökseksi luettaan pääsääntöisesti kantovesi sekä kesävesi. Jos käytössä on lämminvesivaraaja, sähkku, tiskit tai pesukone, tarvitaan tehokkaampi järjestelmä. Kunnalla voi myös olla tarkempia määräyksiä jätevedenkäsittelyyn.

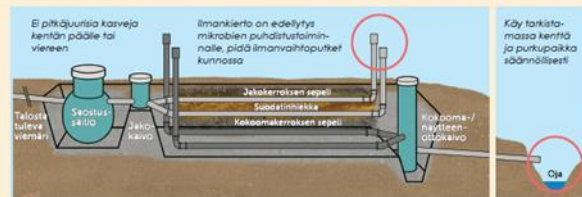

Jätevesienkäsittelyyn on monta vaihtoehtoa, tärkeintä on valita kiinteistölle soveltuva järjestelmä ja muistaa huoltaa sitä.

Maaperäkäsittelyjärjestelmät

Maaperäkäsittelyä tarkoitetaan sekä rakennettua suodatuskenttää että jätevesien hallittua imeytymistä niukkamahan. Maaperäkäsittely soveltuu kaikkien jätevesien yhteiskäsittelyyn tai peikkile pesuvedelle. Maaperäkäsittelyä voidaan käyttää sekä vakituksella että vapaa-ajan kiinteistöillä.

Tärkein huoltotoimenpide on saostusaläätien riittävän tiheä tyhjennys. Maaperäkäsittelyn toimintaa tulisi seurata purkupaikalla sekä kentän luona. Säännöllistä huoltoa varmistetaan kentän pitkä käyttöikä ja hyvä toimivuus. Jatkuva tai voimakas hajua voi viitata lujkeutumiseen tai ilmankierron häiriöön.

Ei pitkäaikaista kasveja kentän päälle tai viereen

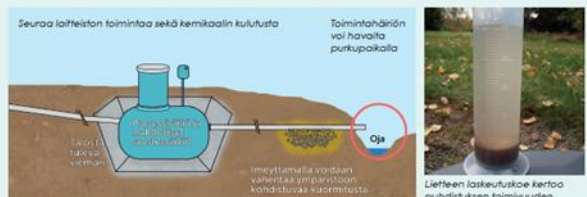
Ilmankierto on edellytys mikrobin puhdistus toiminnalle, pidä ilmanvaihtoputket kunnossa

Käy tarkistamassa kenttä ja purkupaikka säännöllisesti

Laitepuhdistamot

Laitepuhdistamossa jätevesien puhdistuminen tapahtuu biologisesti, kemiallisesti ja mekaanisesti. Laitepuhdistamoiden toimivuuden seuranta ja huolto on erityisen tärkeää, koska prosessi on herkkempi häiriöille. Noudata aina laitevalmistajan huolto-ohjeita.

Lietteen laskeutuskoeen avulla voi helposti määrittää aktiivilietteen toimintakykyyn ja ylijäämälietteen tyhjennystarpeen. Laitepuhdistamo toimii parhaiten faasisella kuormituksella ja soveltuu vakituiseen asumiseen kaikkien jätevesien käsittelyyn.

Seuraa laitteiston toimintaa sekä kemikaalien kulumista

Toimintahäiriön voi havaita purkupaikalla

Imeytymällä voidaan varmistaa ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta

Lietteen laskeutuskoe kertoo puhdistuksen toimivuuden.

Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Hankkeen julkaisemat tiedotteet ja juttuvinkit		
Hankkeen julkaisemat tiedotteet ja juttuvinkit		
Julkaisupäivä	Jakelu	Tiedotteen otsikko
4.4.2019	Pirkanmaan järviyhdistykset	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi
5.4.2019	Pirkan kylät	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi
11.4.2019	Pirkanmaan mediat	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi (tiiviimpi versio)
11.4.2019	Pirkanmaan kunnat	Jätevesijärjestelmät kuntoon – loppukiri alkoi (tiiviimpi versio)
6.5.2019	Pirkanmaan mediat	Jätevesiviikolla tarkistetaan jätevesijärjestelmän toimintakunto
19.6.2019	Tyvään Sanomat	Mainos † + Juttuvinkki: Neuvontaa jätevesipulmiin
19.6.2019	Nokian Uutiset	Mainos + Juttuvinkki: Neuvontaa jätevesipulmiin
25.6.2019	Alueviesti	Neuvontaa jätevesipulmiin
31.10.2019	Pirkanmaan kunnat	Hankkeen lopetustiedote
31.10.2019	Pirkanmaan mediat	Hankkeen lopetustiedote

Hankkeesta tehdyt jutut		
Hankkeesta tehdyt jutut		
Julkaisupäivä	Lehti/Radio/Muu kanava	Lehtijutun otsikko/Radio-ohjelma/Muu
10.1.2019	Urjalan Sanomat	Pikku-uutinen
Helmikuu 2019	Omakoti-lehti	Asuminen kuormittaa vesistöjä
25.4.2019	UutisOiva	Mökkien jätevesiasiat oltava kunnossa syksyllä
24.4.2019	Kangasalan Sanomat	Jätevesiremontin aika on nyt!
9.5.2019	Kurun Lehti	Kunnostuksen määräaika lähenee
8.5.2019	Ruovesi-lehti	Puolisen vuotta aikaa kunnostaa jätevesijärjestelmät
Kesäkuu 2019	Suomalainen Vesi 2019	Tiedolle on tilausta
1.7.2019	Aamulehti (netti)	Takaraja jätevesiremontille lähestyy: Tämä kaikki siitä pitää tietää: tekijät loppuvat, uhkasakot uhkaavat, tällaisia mökkejä vaatimus ei koske...
26.7.2019	puheenaiheet.fi (verkkolehti)	Vesiensuojeluyhdistys neuvoo jätevesijärjestelmiä koskevissa asioissa
21.8.2019	Kangasalan Sanomat	Saostuskaivo ei välttämättä riitä edes maalla -Lainsäätäjän armonaika päättyy pian
21.8.2019	Lempäälän-Vesilahden Sanomat	Jätevesijärjestelmät kuntoon -loppukirin paikka
11.10.2019	Aamulehti (netti)	Jätevesijärjestelmien pitäisi olla uuden lain mukaisia alle kuukauden päästä, mutta osa kiinteistöjen omistajista ei ole tehnyt vielä mitään – Miten käy, jos kunnostuksesta kieltäytyy?
15.10.2019	Ilta-lehti	"Paskalain" mukaisten jätevesijärjestelmien pitäisi olla valmiita kuun lopussa -Miten käy, jos kunnostuksesta kieltäytyy?
23.10.2019	Aamulehti	Jätevesien valvonta vuotaa

Yhteenveto hankkeen yleisneuvontatapahtumista

Yleisötilaisuudet ja neuvontapisteet					
Ajankohta	Tilaisuuden tyyppi	Kunta	Tarkempi paikka	Tilaisuuden nimi ja kuvaus tapahtumasta	Osallistujamäärä
30-31.3.2019	Kylmä neuvontapiste	Tampere	Vapriikki	Metsään!	-
3.4.2019	Neuvontapiste	Lempäälä	Virta-kampus	Tulevaisuusvaliokunnan ilmastonmuutos - tapahtuma	12
16.4.2019	Yleisötilaisuus	Lempäälä	Kunnantalo	Rakentajailta	20
toukokuu	Kylmä neuvontapiste	Hämeenkyrö		Iso-Lehmijärven suojeluyhdistyksen kokous	-
8.5.2019	Neuvontapiste	Pirkkala	Pääkirjasto	Vihreäviikko	14
18.5.2019	Neuvontapiste	Mänttä-Vilppula	Pihlajalinna Areena	Taidekaupungin Kevätmessut	16
18.5.2019	Neuvontapiste	Vesilahti	Tekninen toimisto	Rakennusvalvonnan lauantai ja mökkiläistapahtuma	11
25.5.2019	Neuvontapiste	Ylöjärvi	Kauppa- ja palveluskeskus Elo	Ylöjärven markkinat	30
3.6.2019	Neuvontapiste	Tampere	Tammelantori	Tammelantorin Ympäristötori	17
8.6.-7.6.2019	Kylmä neuvontapiste	Parkano	Parkano	Pirkanmaan erämessut	-
13.6.2019	Neuvontapiste	Kangasala	Kangasalan tori	Kangasalan Ympäristötori	10
15.6.2019	Kylmä neuvontapiste	Orivesi	Talviaisten kylätalo	Kesätori, Lopenselän suojeluyhdistys ja Talviaisten kyläyhdistys	-
17.6.2019	Yleisötilaisuus	Valkeakoski	Voipaalan Navetta	Jätevesiasiat kuntoon! -jätevesi-ilta	50
28.6.2019	Neuvontapiste	Urjala	Tori	Kesätori	18
29.6.2019	Kylmä neuvontapiste	Ylöjärvi	Karhen koulun kenttä	Karhen markkinat	-
30.6.2019	Kylmä neuvontapiste	Kangasala	Mobilian autokylä	Kesäpäivä Kangasalla -lähimarkkinat	-
10.7.2019	Neuvontapiste	Nokia	Pirkkalaistori	Pirkkalaistori, Nokian tori	27
24.7.2019	Neuvontapiste	Sastamala	Vammalan tori	Vammalan tori	40
26.7.2019	Neuvontapiste	Sastamala	Kiikoisten tori	Kiikoisten iltatori	15
elokuu	Kylmä neuvontapiste	Kangasala	Keljonjärvi, Sahalahti	Keljonjärven vesiensuojeluyhdistyksen vuosikokous	-
14.8.2019	Neuvontapiste	Orivesi	Oriveden tori	Oriveden Ympäristötori	5
21.8.2019	Kylmä neuvontapiste	Kangasala	Kirkkojärvi	Kirkkojärven koekalastus	-
22.8.2019	Kylmä neuvontapiste	Pirkkala	Pirkkalan vapaa-aikakeskus	Meidän Pirkkala -tapahtuma	-
24.8.2019	Neuvontapiste	Ylöjärvi	Vahannan koulu	Kyläkekkerit	9
4.9.2019	Yleisötilaisuus	Nokia	Kerhola	Nokian Ympäristöilta	10
22.10.2019	Yleisötilaisuus	Tampere	KVVY:n toimitalit	Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin	50
					354
	Yleisötilaisuus	4			
	Neuvontapiste	13			
	Kylmä neuvontapiste	9			
		<u>26</u>			

Ohjelma

Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin 22.10.2019

Tervetuloa Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen jätevesineuvontahankkeiden päätöseminaariin **Jätevesineuvonta loppuu -eväitä eteenpäin tiistaina 22.10.2019 klo: 12.30-15.30** KVVY:n Tampereen toimitiloihin (Patamäenkatu 24, Tampere).

Seminaarin ohjelma

- 12.30 **Tilaisuuden avaus**
Ympäristöasiantuntija Satu Heino / KVVY ry
- 12.40 **Haja-asutuksen jätevedet -tähän on nyt tultu**
Lainsäädäntöneuvos Erja Werdi / Ympäristöministeriö
- 13.10 **Hajajätevesisäädösten toimeenpano kunnassa ja ympäristönsuojelumääräykset**
Ympäristöpäällikkö Miira Riipinen / Suomen Kuntaliitto ry
- 13.30 **Kaupungin suunnitelmat haja-asutuksen jätevesien käsittelyn määräajan päätyessä**
Ympäristöpäällikkö Tuomo Antila /Kangasalan kaupunki
- 13.40 **Kahvitauko**
- 14.10 **Eri viranomaisten toimivalta vesihuoltolain valvonnassa**
Johtava vesitalousasiantuntija Mikko Keränen / Pirkanmaan ELY-keskus
- 14.30 **Ravinteiden talteenotto urbaanissa ympäristössä -Case Hiedanranta**
Lehtori, kiertotalous Noora Markkanen / Tampereen ammattikoreakoulu
- 14.50 **Muistilista vanhan jätevesijärjestelmän kunnan arviointiin**
Ympäristöasiantuntija Lauri Sillantie / KVVY ry
- 15.20 **Keskustelua**
- 15.30 **Tilaisuuden päätös**

Pirkanmaan neuvontahankkeiden yhteenveto -kuvaaja

